

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik Postbus 2235 6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Rob Heckers	Voorzitter	043-343 81 71	<i>robmac@planet.nl</i>
Ger Beckers	Secretaris	043-367 08 57	<i>pghbeckers@hetnet.nl</i>
Rik Bastiaens	Bestuurslid	00-3212-210 639	<i>rik.bastiaens@pandora.be</i>
Jacquo Silvertant	Bestuurslid	06-526 506 37	<i>silvertant@nutsonline.nl</i>
Peter Jennekens	Bestuurslid	043-364 84 89	<i>p.e.e.jennekens@home.nl</i>

SOK adres secretariaat:

Moesdaal 75, 6228 HX Maastricht. Telefoon: 043 367 08 57. E-mail: pghbeckers@hetnet.nl

E-mail SOK:

sok@nhgl.nl

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". www.subbrit.org.uk

Bestuur Stichting ir D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	<i>j.orbons@xs4all.nl</i>
Wilfred Schoenmakers	Secretaris	043 - 344 07 41	<i>w.schoenmakers@nutsonline.nl</i>
Desirée Schoenmakers	Penningmeester	043 - 321 65 06	<i>d.schoenmakers@wanadoo.nl</i>
Richard Ramakers	Bestuurslid	043 - 407 19 64	

Stichting ir. D.C. van Schaik:

www.vanschaikstichting.nl

Technische Commissie Stichting ir D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Mgr. Soudantstraat 5, 6226 GC Maastricht. Telefoon: 06-557 78 846

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, telefoon: 00 - 3212-454 059

E-mail: tbreuls@skynet.be

Redactie SOK-Info:

Gijs Vreeswijk, Mariastraat 6D01 - 6211 EP Maastricht, telefoon: 06 - 143 88 253

E-mail: gijsvreeswijk@hotmail.com

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is.

De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: De zogenaamde Oorlogskamer in de Zonneberg (foto: Rob Heckers)

Nieuwe leden en adreswijzigingen

E-mailadressen:

Het nieuwe e-mailadres van Ruud Coolen is: ruudcoolen@orange.nl

Het nieuwe e-mailadres van Gijs Vreeswijk is voorlopig: gijsvreeswijk@hotmail.com

Dit betekent dat alle post bestemd voor de redactie van de SOK-Info ook naar dit adres moet worden gezonden!!

Adreswijzigingen:

Olaf op den Kamp
Cansisiusstraat 40
6462 XJ Kerkrade

Cham Peters
Halvemaanstraat 70
6217 NE Maastricht

Jan Dauphin
St. Teunisstraat 7C
6211 BA Maastricht

Nieuwe aspirantleden:

M.H.A. Augustinus
Electronstraat 9
6227 CN Maastricht
e-mailadres:
marioaugustinus@home.nl

Jan Pieterszoon Groot
Ranonkelstraat 6
4818 HP Breda
Telefoon: 06 408 419 07
e-mailadres:
jan.pieterszoon@yahoo.com

R. Magnee
Mergelweg 275
6212 XG Maastricht
Telefoon: 043-325 59 07
Emailadres: bom@home.nl

Programma ledenavond 14 september

Door de vakantieperiodes van veel leden is het programma voor de ledenavond nog niet helemaal rond. Items kunnen nog worden gewijzigd of toegevoegd.

De zaken die waarschijnlijk aan bod zullen komen zijn, in willekeurige volgorde:

Een korte toelichting op de mijnbouwwet door Joep Orbons. Naast de gebruikelijke mededelingen van de Van Schaikstichting zal hij vertellen waarom wij voorlopig de groeven niet mogen bezoeken.

Erik Honée heeft een bezoeker in de Zonneberg opgespoord en zal ons deelgenoot maken van zijn ontdekking.

Femke Speelberg en/of Jacqueline Zilverschoon, studentes verbonden aan het Kunsthistorisch Instituut van de Radboud Universiteit in Nijmegen, zullen ons vereren met een bezoek. Zij willen het kunsthistorisch onderzoek naar de middeleeuwse tekeningen in de Caestertgroeve toelichten. De aanwezigen krijgen de gelegenheid om vragen te stellen of opmerkingen te maken.

Jaap Brandsma en Henk Blaauw hebben een film gemaakt over het twee jaar durende onderzoek naar de tekeningen. Daarin komen de datering en het kunsthistorisch onderzoek goed in beeld. Deze film zal op de ledenavond worden vertoond. Meer over deze film elders in deze SOK-Info.

Rob Heckers

Verslag ledenavond

En deze zal ik nooit vergeten! Wat had ik me verheugd op de grote verrassing van Rob Heckers. Het zou een ledenavond worden om nooit te vergeten... Een item zo bijzonder dat menig SOK-ker volgens onze voorzitter van zijn stoel zou vallen. Zeker drie uur heb ik bij hem thuis op de bank gezeten en maar vissen. Veel meer dan een grote grijns en een kluitje richting het bekende riet kreeg ik echter niet los. Een groeve die sinds 1803 niet meer was betreden en hij zou voor de SOK zijn ging het gerucht. Achteraf gezien een verhaal dat te mooi was om waar te zijn... hoewel ik blij dromen... Helaas moesten we tot het einde van de avond wachten eer het grote geheim onthuld werd, want eerst waren de andere onderwerpen aan de beurt.

Bij de opening van de avond kon Rob het al niet nalaten om enkele hints over het geheimzinnige item te geven. Achteraf bleek hij ons weer op het verkeerde been te hebben gezet. De avond had een behoorlijk gevuld programma. De toen nog op handen zijnde tentoonstelling: 'Zothed' in de duisternis, werd toegelicht door Ed de Grood en Henk Blaauw. De laatste werkdag van de Van Schaïkstichting, in de Nieuwe groeve St. Joseph, zette Joep Orbons kort uiteen. Het aanleggen van stroom naar de groeve was een flinke klus geweest. Applausje voor alle vrijwilligers! John Caris, bekend van de artikelen voor de rubriek "bezoekers opgespoord", vertelde over zijn voortgang naar een opgespoorde bezoeker. Aangezien zijn onderzoek nog niet helemaal was afgerond kunnen wij in de toekomst hierover meer verwachten.

Het voorlaatste item van de avond was van Jacquo Silvertant en Jacques Diederén. Het derde en laatste deel van de inmiddels bekende serie uitzendingen die zij maakten voor de regionale televisiezender LI.

Eindelijk was het tijd voor het geheimzinnige laatste onderwerp van de avond. Dit werd met veel plezier ingeleid door Rob, hij kon het niet nalaten de tijd te rekken en de spanning nog wat verder op te bouwen. Meer leden dan gebruikelijk waren afgekomen op de geruchten die de ronde deden. In het toch al kleine zaaltje was niet veel ruimte meer over. Rob bleef maar uitstellen, uitgebreid vertelde hij enkele anekdotes over leden die geprobeerd hadden hem het geheim te ontfutselen.

De waarschuwing mijn stoel vast te houden was niet overbodig geweest. Ik lag inderdaad bijna op de grond, toen duidelijk werd wat op het programma stond. Dit had ik nooit verwacht. Een groep berglopers op leeftijd die een podium opklimmen om een lied zingen, een ode aan de berg. Terwijl ik dit schrijf speelt er weer een lach rond mijn mond, dit zal ik inderdaad nooit vergeten. Onder leiding van John Hageman had bijna de gehele GRONOMA-groep het lied ingestudeerd en zo te horen hadden zij hun uiterste best gedaan. Alle aanwezigen konden het in ieder geval zéér waarderen.

Dit zette een ander lid ook aan om een gedicht te schrijven:
Als berglopers gaan zingen, staan de pilaren op springen
Dan begint de mergel te barsten en komt er stoom uit alle karsten
Vleermuizen slaan op de vlucht, van die onderaardse Klucht
Dan kom ik tot maar één besluit, hoe kom ik zo snel mogelijk die groeve uit!!!
(Met dank aan Frank Daelmans)

Gijs Vreeswijk

Bestuurlijk nieuws

Sinds de vorige SOK-Info is het een en ander veranderd in het bestuur van de SOK. Na ruim vijf jaar secretariaat én ledenadministratie -op een werkelijk perfecte wijze verzorgd!- vond onze secretaris, Rik Bastiaens, het langzaam aan welletjes. Hij vroeg daarom om aflossing voor het secretariële gedeelte. Gelukkig was mede-bestuurslid Ger Beckers bereid deze zware taak over te nemen. De overgang van het secretariaat is geleidelijk gegaan. Rik blijft Ger in de toekomst natuurlijk met raad en daad ter zijde staan. Rik blijft bestuurslid en uiteraard blijft hij de ledenadministratie doen.

Ik wil Rik bedanken voor zijn inzet en al het werk dat hij verzet heeft in de vijf jaar als secretaris.

Jacquo Silvertant heeft mij, als voorzitter, te kennen gegeven zijn bestuurlijke functie te willen beëindigen. Jacquo wil afstand doen van zijn bestuurstaken, omdat hij bang is dat zijn toekomstige (o.a. commerciële) activiteiten kunnen gaan conflicteren met zijn bestuurlijke verantwoordelijkheden voor de SOK. Ik citeer Jacquo: *"er zijn steeds meer activiteiten die ik doe waarbij een bestuurslidmaatschap wel eens voor dubbele situaties kan zorgen. Van de ene kant ben je SOK-bestuurslid en van de andere kant ben je betrokken bij commerciële of wetenschappelijke activiteiten. Die dan wel op persoonlijke titel plaatsvinden maar vaak toch als SOK- activiteit gezien worden omdat je bestuurslid bent"*.

Uiteraard heeft het bestuur alle begrip voor Jacquo zijn beslissing en bedankt Jacquo voor zijn bestuurlijke inzet.

Dit betekent dat het bestuur openstaat voor een eventueel nieuw bestuurslid. Mensen die denken een waardevolle aanvulling te kunnen leveren kunnen natuurlijk reageren en voor meer informatie contact opnemen met ondergetekende of een ander bestuurslid.

Rob Heckers

!!! Let op. Nieuw secretariaatsadres. Zie hiervoor pagina twee van deze SOK-Info !!!

Ingezonden brief

Geldrop 19 juni 2007

Betreft: opening tentoonstelling tekeningen Caestert.

Evenals vele andere belangstellenden ben ik ook aanwezig geweest bij de opening van de tentoonstelling over de oude tekeningen in het Caestertgebied. Vooral de tekeningen en de wijze van presenteren zijn bijzonder fraai. Dit in tegenstelling met het verhaal van professor Asselbergs. Het meest storende was de manier waarop gesuggereerd werd dat het hier om nieuw ontdekte gravures en houtskooltekeningen ging, met al de toejuichingen van de media erbij. Zeer verbaasd ben ik wanneer wordt gesproken over nieuw ontdekte opschriften en tekeningen van ongekend vroege jaren.

Ik moet weer denken aan begin jaren dertig toen mijn vader en ik tientallen keren in die gangen en gebieden zijn geweest en daarover hebben gerapporteerd. Kopieën van die raporten zijn o.a. opgeborgen in het Rijksarchief, dat destijds in hetzelfde fraaie gebouw was ondergebracht. In samenwerking met de heer Panhuizen en de heer Phillipens van het archief en studenten van de universiteiten van Leiden en Utrecht zijn toen middelen toegepast die voor die tijd zeer modern waren. Hiermee kon de ouderdom van de houtskoolopschriften worden onderzocht. Men kwam op 1350 á 1400 in die tijd.

Blijkbaar heeft de spreker op de tentoonstelling nooit iets over die onderzoeken van zo'n zestig jaar geleden gelezen dan wel gehoord, dan wel gehoord en terzijde gelegd. Vandaar mijn vraagtekens wanneer in de media met veel ophef wordt gesproken over nieuw ontdekte tekeningen..... Dit soort 'bla..bla..bla' wordt door de reclamewereld wel toegepast maar hoort niet thuis in onze wereld van wetenschappelijk onderzoek. In een wetenschappelijk boek van zo'n 75 jaar geleden staat een artikel van ongeveer dezelfde strekking als deze brief. „Alleen iets nieuws en een vreemd klinkend bericht kan de weetgierigheid van het publiek opwekken. Zo weten de meeste mensen van elders meer dan de bewoners zelf!” Iets in deze trant heeft de heer J. van Renesse vermeldt op bladzijde 374 van het boek, 'De Sint Pietersberg'. Dus zo'n berichtgeving 'van horen zeggen' is niet nieuw in deze tijd. Trouwens hoe lang loopt genoemde spreker al in de grotten? Ik al meer dan 75 jaar!

Respect en succes met de tentoonstelling.

Ing. W.C.L. van Schaik

Oplossing raadsel SOK-Info 125

Helaas kwamen slechts twee reacties binnen op het 'raadsel' in de laatste SOK-Info. De onbekende foto die in nummer 125 stond werd door één persoon juist gedetermineerd. Ik vermoed echter dat de man in kwestie beschikte over voorkennis... Ons aller voorzitter Rob Heckers had het bij het juiste eind. De foto betrof namelijk de kerststal bij Han Bochman. Martin Hoogerwerf had door dat het om een miniatuur ging, hij was dus een eind op weg.

Gijs Vreeswijk

Bezoeker opgespoord: Thomas Dominicus Regout

In de parallelgang westelijk van de 'Bloemenweg', in de Zonneberg, staat op de hoek van een pilaar een opschrift in 'rood krijt' van Thomas Regout uit 1842. Het staat twee pilaren verwijderd van de 'dikke pilaar' aan de Bloemenweg. In deze gangen staan veel opschriften uit de eerste helft van de negentiende eeuw. Het moet een plek zijn geweest waar berggidsen

hun bezoek op de muren lieten schrijven. Het opschrift van

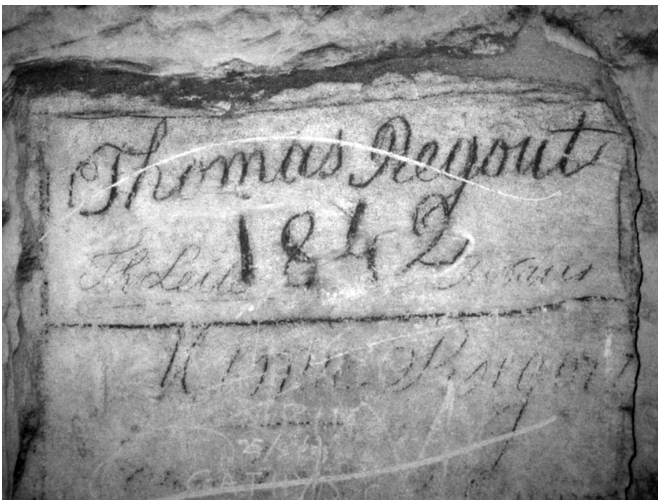
Thomas Regout is helaas zwaar beschadigd en gedeeltelijk onleesbaar geworden. Het ziet er nogal 'uitgewreven' en verweerd uit. Vermoedelijk hebben mensen tegen de muur geleund en zo die opschriften uitgeveegd. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat dit gebruikssporen zijn van vluchtelingen. Deze hielden tijdens de bevrijding van Maastricht, tussen 4 en 14 september 1944 hier in deze gangen verblijf. (1) Er staan veel andere aanwijzingen in de aanpalende gangen die op dit gebruik duiden. Een andere mogelijke verklaring voor de verwerking van de inscripties is misschien de afgraving van de ENCI. Dit deel van het gangenstelsel, dat precies tussen de openingen van de afgravingen ligt stond behoorlijk op de tocht. De bouw van de 'ENCI-muren' voorkomt nu dit soort verwerking.

Afb. 1 Een portret van Thomas Regout.

Thomas Regout, industrieel in het kielzog van zijn broer

Thomas Dominicus Regout werd geboren op 17 maart 1805 te Maastricht en overleed aldaar op 4 juli in 1862. Hij ligt begraven op de algemene begraafplaats aan de Tongerseweg. Zijn

Afb. 2 Het opschrift van Thomas Regout uit 1842 in de Zonneberg.

vader is Petrus Leonardus Dominicus Regout, zijn moeder Maria Nijsten. Het gezin bracht vijf kinderen voort. De bekende oprichter van de aardewerkfabriek: Petrus Laurentius Regout (1801-1878), Johannes Thomas Regout (1803-1871) en de hoofdpersoon in deze beschrijving: Thomas Dominicus Regout (1805-1862). Twee kinderen overlijden op zeer jonge leeftijd. (2) Thomas huwde met Jeanette Ghijsen en kreeg zeven nakomelingen. Twee zonen: Theophile en Oscar, en vijf

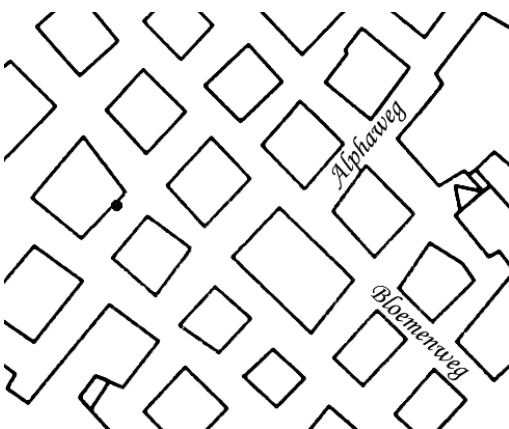

afb. 3. Familie Thomas Regout in 1844. In het midden de schoonmoeder van Thomas.

dochters: Marie Leonie, Antoinette, Ernestine, Caroline en Victorine.

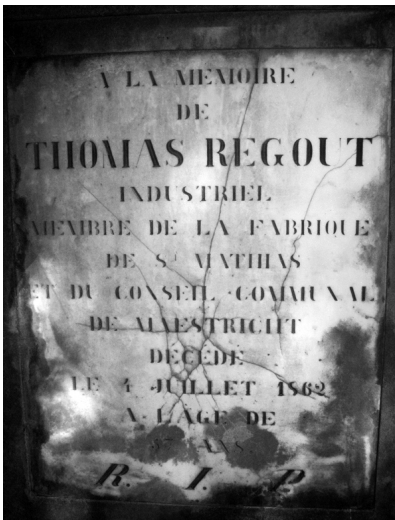
In 1834 werd Thomas mede- eigenaar van de spijkerfabriek van P. Regout en J.G. Lambriex. Daarna genoemd: 'de Nieuwe Nederlandsche spijkerfabriek van P. en T. Regout en J.G. Lambriex te Maastricht'.(3)

Dat deze fabriek opgericht werd in 1834 is een opmerkelijke zaak; midden in de roerige tijden van de Belgische Opstand (1830-1839). Dit speelde Thomas en consorten in de hand want

Afb.4 Lokatie van het opschrift in de Zonneberg.

de 'Hollanders' wilden niet langer afhankelijk zijn van de Waalse spijkerfabrikanten omdat de vraag naar spijkers sterk groeide door het instellen van het 'cultuurstelsel' in Nederlands- Indië. De Nederlandse overheid wist met dit cultuurstelsel Nederlands- Indië weer winstgevend te maken door de Javanen te verplichten goedkope koloniale waren (zgn. "cultures") te produceren. Deze Maastrichtse spijkers waren een belangrijk bouw materiaal voor de houten vloot van de Nederlandse Handelsmaatschappij, het staatsbedrijf dat in koloniale waren handelde.

Afb. 6. Epitaaf: "à la memoire de Thomas Regout. Industriel. Membre de la gabrique de st. Mathias et de conseil communal de Maestricht décède le 4 juillet 1862 a l'age de 57 ans. R.I.P." Nota bene: aan de noordzijde staat vermeld dat Thomas de stichter is van de spijkerfabriek. Dit is onjuist. Deze fabriek is opgericht door Petrus Laurentius Regout en J.G. Lambriex. Thomas kwam er kort na oprichting bij.

Daarnaast wilde men de verpauperde inwoners van Maastricht werkgelegenheid bieden, want het was indertijd armoe troef in Maastricht. (4) Middels subsidies en bemoeienissen van de overheid kon de spijkerfabriek haar productie en marktgebied vergroten. (5) Een contract met de Nederlandse Handelsmaatschappij boorde ook het afzetgebied Nederlands-Indië aan. In 1843 was het alweer droef gesteld met de fabriek. Lambriex en Petrus Regout stapten uit het bedrijf en Thomas ging alleen verder. Met succes overigens want de fabriek bestaat nog steeds.

Een uitstapje in 1842

Met welke bedoelingen Thomas Regout en gezelschap in 1842 de berg in gingen, is op dit moment helaas niet meer te achterhalen. Waarschijnlijk was hij gewoon een toerist die met een gids de Sint Pietersberg bezocht, in die tijd nog een wereldberoemde toeristische attractie. De bezoekers waren hoofdzakelijk welgestelde mensen, die zich een vakantiereis met geleid bezoek konden permitteren. De talloze opschriften die de muren sieren, waren in het verleden –evengoed als in het heden– een van de aantrekkelijke aspecten van een ondergronds bezoek. Misschien zonder het zelf te beseffen heeft Regout

door zijn bezoek in 1842 voor een nieuwe attractie gezorgd; namelijk het opschrift van Thomas Regout zelf. Laten we er zuinig op zijn.

Erik Honée

Voor een uitgebreider artikel zie

www.mynkamer.eu/artikelen/thomasregout.htm

1) D.C. van Schaik. Maastricht en de Sint Pietersberg. Heer, 1948. P.43

2) Dr. A.J.Fr. van Maenen. p. 81 ev.

3) Idem. p. 153

4) E.J.G. van Royen. 150 jaar Thomas Regout N.V. Geschiedenis van een Maastrichts metaalverwerkend bedrijf 1834 -1984. 5) Maastricht, 1984. p.

5) Dr. A.J.Fr. van Maenen. p. 152.

6) Dr. A.J.Fr. van Maenen. p. 150-180

Bronnen:

L.J. Morreau. Bolwerk der Nederlanden. De vestingwerken van Maastricht sedert het begin van de 13de eeuw. Assen, 1979. D.C. van Schaik. Maastricht en de Sint Pietersberg. Heer, 1948.

E.J.G. van Royen. 150 jaar Thomas Regout N.V. Geschiedenis van een Maastrichts metaalverwerkend bedrijf 1834 - 1984. Maastricht, 1984.

Dr. A.J.Fr. van Maenen. Petrus Regout 1801-1878. Bijdrage tot de sociaal-economische geschiedenis van Maastricht nr.VII. Nijmegen, 1959.

The quest for Harry Pattrin, GI

Onder deze titel is een boek verschenen, geschreven door Rik Willemse. Rik is bij veel van ons bekend als VVV-gids en een regelmatige bezoeker van de RRB- avonden in de Zonneberg. In augustus 2000 is hij een onderzoek en inventarisatie begonnen naar Amerikaanse opschriften, gemaakt gedurende de Tweede wereldoorlog, in de diverse stelsels in en rond Maastricht. Dit heeft geresulteerd in ongeveer 750 Amerikaanse namen waarnaar hij nader onderzoek heeft verricht. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een boek dat in december 2006 is gepubliceerd.

De uitgever is www.lulu.com en de titel "the quest for Harry Pattrin, GI" , naar een Amerikaanse piloot die ongeveer 3 weken in de Sint Pietersberg verborgen is geweest in 1943. Het boek is niet via de boekhandel te verkrijgen, maar alleen via bovenstaande website. Het is een zogenaamde "printing on demand" uitgever. U kunt het downloaden als 'pdf bestand' en zelf uitprinten voor \$ 4.32. Of gedrukt voor \$19.95 plus verzendkosten. Na bestelling kwam ik uit op 18.05 Euro inclusief verzendkosten.

Tijdens het schrijven van dit artikel had ik het boek nog niet in huis. Over de inhoud kan ik dus weinig zeggen. Ik hoop het boek op de ledenavond te kunnen tonen.

Rob Heckers

Sonnet Jezuïetenberg

In de Jezuïetenberg staat met houtskool een Franstalig sonnet op de groevewand geschreven.

De maker, een zekere Brass, bracht het op 4-1-1910 aan.

Ernaast een tekening (van dezelfde Brass?) van een sereen (biddend?) meisje of jonge vrouw, de handen devoot gevouwen. Om het hoofd is een aureool getekend..

Een andere, aandachtige beschouwer zal er misschien een engel in zien.

Ik heb allereerst het sonnet in het Nederlands vertaald en toen met wat dichterlijke vrijheden in het rijmschema teruggebracht.

De oorspronkelijke teneur vasthouden was de moeilijkste klus.

Toch is de visie van de eerste auteur een uiterst verrassende.....

J'ai suivi lentement les multiples allées
Du berg silencieux. La lampe, dans ma main,
A peine dissipart les ombres affolées
Lui me heurtaient partout, sur les bords du chemin.

Je sortis ; et je vis les fleurs ensoleillées,
Le village riant aux heures du matin ;
De ses flots de lumière inondant les vallées
Le soleil radieux montait dans le lointain.

Homme, il en est ainsi dans l'humaine science :
Cette pâle lueur brillant dans le silence,
C'est la faible raison, cherchant la vérité ;

Et ce puissant soleil dont la vive lumière

Eclairer de ses feux le doute et le mystère,
C'est la foi du chrétien, divine en sa clarté.

Brass
4-1-1910

Ik slenterde door de wirwar van portalen
in deze zwijgzame berg, de lamp in mijn hand.
Radeloze schaduwen bleven zich herhalen,
Ze stootten me overal aan, langs iedere kant.

Buiten, zag ik zonverlichte bloemen pralen
en een bekoorlijk dorpje in het morgenland.
Golven van licht overstroombden de dalen,
de veraf stijgende zon gaf met gulle hand.

De wetenschap duidt ons eenzelfde beeld :
ons beperkte verstand, als bleek licht verbeeld,
fonkelend in de stilte op zoek naar de waarheid.

En deze krachtige zon waarvan het heldere licht
vurig de twijfel en het mysterie verlicht,
Dat is het christelijk geloof, duidelijk goddelijk, altijd.

John Hageman

In memoriam

Hans Kamphoven was in de vroege zeventiger jaren van de vorige eeuw de bepalendste voorzitter van de Vereniging tot Bevordering Wetenschappelijk Onderzoek Sint Pietersberg. In de berglopersmond: de Vereniging. Hij was tevens secretaris.

Deze berglopersvereniging resideerde in een tweetal kelders van "Zoermooskeuning" Albert Claessens aan de Mergelweg te Sint Pieter. Compleet met bar, zitjes, relevant plaatmateriaal aan de muren, fossielenkast en eigen bibliotheek.

De thuisbasis van waaruit vooral op vrijdagavonden de bergtochten vertrokken en steevast eindigden bij zetbazin Mia in stamkroeg (en tweede clublokaal) La Bohème aan de Observantenweg. Evenals ondergetekende zijn enkele oudere SOK-leden voormalige Verenigingsmensen.

Hans loodste de Vereniging vakbekwaam door moeilijke jaren.....

Hans.....

Schoolvriend van de HBS, de PPW (nu Sint Maartenscollege), maar vooral..... vaste bergvriend. Vaker met Nico Prick en Max Wijnen. Met zijn vieren oprichter en redactieleiden van de Troglofiel (de naam is van Nico), onze periodiek. Fotograaf en prenten- en litho's verzamelaar van zijn geliefde Sint Pietersberg. Eén van de eerste carbidlampenverzamelaars. Onze vele bergtochten, ons gezamenlijk verdriet over de onherroepelijk voortschrijdende afgraving door collectieve vijand ENCI, de ondergrondse tochtjes in "onze berg" in de Mini na sluitingstijd van café La Bohème, zijn wijncognacjes op de inmiddels afgebrande Midgetgolfbaan, zijn warme prettige stem, zijn goedlachsheid, zijn..... Een kleine, maar grote, daadkrachtige man.

Creatief: een vlotte pen en praktiserend goochelaar. Voorzitter van de Limburgse goochelaarsvereniging Kalanag. Auteur van een standaardwerk voor de echte bergliefhebber: Sint Pietersberg, een ondergronds monument, Maastrichts Silhouet nummer 5. Samen verwoordden we onze "liefde voor de berg" in de dichtbundel "Tussen Maas en Jeker". In zijn gedichten spreekt de loepzuivere romanticus. Vaste docent aan de Volksuniversiteit: "Gasten rondleiden in Maastricht".

Een bescheiden en integere persoonlijkheid, met dienstbaarheid tot levensmotto verheven.

VVV-gids, ondergronds (Zonneberg, Noord en Kazematten) en in de straten van Maastricht. Geboren, gepassioneerd rondleider. Steeds met warme stem sprekend over zijn Maastricht en zijn Sint Pietersberg. Hoeveel goodwill zal hij voor beiden wel niet gekweekt hebben ...

Plichtsgetrouw, en daarom beëindigde hij – tot onze grote spijt - zijn voorzitterschap van de Vereniging, omdat hij niet in conflict wilde komen met zijn werkgever, de Maastrichtse VVV. Zonder Hans moest de Vereniging wel doodbloeden. Hetgeen na niet al te lange tijd gebeurde.

En nu is Hans er niet meer.....

Treur niet om mij,

Hans Kamphoven

21.03.1944 / 15.05.2007

John Hageman (aanpassing)

Tweede druk: "De Plaets waer gij staet is heilig" in voorbereiding

Het boek "De Plaets waer gij staet is heilig, Onderaardse kapellen in de kalksteengroeven van Zuid-Limburg", was onmiddellijk uitverkocht. Omdat veel mensen nog graag een exemplaar willen hebben is een tweede druk gepland. Deze zal eind van dit jaar verschijnen. De verkoopprijs zal, net als bij de eerste druk, gelijk zijn aan de kostprijs. Omdat de tweede druk echter uit een veel kleiner aantal exemplaren bestaat, is de kostprijs nu hoger. Het 291 pagina's tellende, met meer dan tweehonderd foto's, kaarten en afbeeldingen geïllustreerde full-colour en hardcover gebonden boek zal 59,95 Euro gaan kosten (exclusief

verzendkosten).

Geïnteresseerden kunnen desgewenst nog enkele objectieve recensies van het boek op het internet lezen, o.a.:

<http://mergelpictures.blogspot.com/2007/03/boekpresentatie-onderaardse-kapellen.html>
en

<http://henket.blogspot.com/2007/04/de-plaets-waer-gij-staet-is-heilig.htm>

Het boek is alleen te verkrijgen middels intekening op:

onderaardse.kapellen@gmail.com. U ontvangt dan t.z.t. van uitgeverij

Silvertant Enterprises een factuur en informatie over de exacte datum van verschijnen etc..

Fons Leunissen

MEET THE UNDERGROUND PRESS

“Bijna 1 miljoen Euro om 700 Vlaamse vleermuizen te beschermen” en **“Veel geld voor Limburgse vleermuizen”** (*Het Laatste Nieuws van 17 en 19 februari 2007*): de Europese Unie heeft 950.000 Euro beschikbaar gesteld voor de bescherming van drie vleermuissoorten in Vlaanderen. Voor Limburg betekent dit, dat de **ROOSBURG** en de **LACROIXBERG** opgenomen worden in een plan om de groeven deels beter af te sluiten en zaken, zoals luchtkokers, weer te openen.

“Onderzoek naar stabiliteit grotten in Valkenburg” (*Dagblad de Limburger van 3 april 2007*): ondanks dat er geen concrete aanwijzingen zijn dat de grotten gevaarlijk zijn, heeft de gemeente Valkenburg adviesbureau **GeoControl** (van **Roland Bekendam**) opdracht gegeven om de stabiliteit van de **GEMEENTEGROT** en de **MONSTERGROT** te onderzoeken. Eerder was de **Sibbergroeve** al aan de beurt. De kosten van het onderzoek (€ 44.500) wordt betaald met de opbrengst van de mergelwinning. De twee firma's **Kleynen** (vorig jaar 750 m² gewonnen mergel) en **Rouwet** (goed voor 440 m²) betaalden vorig jaar ruim 17.000 Euro daarvoor.

“Vierdaags Vilt bij jubileum door grot” (*DdL editie Heuvelland van 5 april 2007*): omdat het inmiddels de 20ste editie is van dit wandelevenement heeft de gemeente Valkenburg bij wijze van cadeau een deel van de route door de **GEMEENTEGROT** gratis opengesteld.

“Modern wonen in een groeve” (*Heuvelland Aktueel van 13 april 2007*): het is natuurlijk inmiddels de meest beschreven woning van Nederland en verre omstreken. Maar voor wie er nog geen genoeg kan krijgen: **Bep en Frans BERGSTEYN** hebben voor de redactie hun schitterende grotwoning weer eens open gezet.

“Ondergrondse Steenkolenmijn al negentig jaar een familiebezit” (*Heuvelland Aktueel van 18 april 2007*): de in de **AKKERMANS GROEVE** ingerichte Steenkolenmijn Valkenburg is al sinds jaren een topattractie. In het kader van het 90-jarig jubileum is een ingang van de mijn geheel nieuw ingericht.

“Jarige steenkolenmijn snakt naar erkenning” (DdL van 21 april 2007): de **Steenkolenmijn Valkenburg** (in de voormalige **AKKERMANSGROEVE**) bestaat 90 jaar. “Het enige dat we niet hebben is steenkool” zegt bedrijfsleider **Piet HAAGMANS**. Maar het steekt een beetje dat dit toeristisch succes nooit de echte erkenning binnen mijnwerkerskringen heeft gekregen. En je wordt er nog wel rondgeleid door echte koempels. “Zo lang ze er nog zijn: de jongste is alweer in de zestig”.

“Brits genootschap viert jubileum in Maastricht” (DdL van 21 april 2007): de Britse ambassadeur zal tijdens zijn bezoek aan de **JEZUÏETENBERG** zijn handtekening plaatsen op een wand van de zogenaamde “British Corner”. Dit alles in het kader van het 60-jarig bestaan van de Zuid-Limburgse afdeling van het Genootschap Nederland - Engeland.

“Brokken mergel” en “Vallend gesteente” (DdL van 25 april 2007, editie Maastricht en Heuvelland): bij de vroegere **MONSTERGROT** aan de Plenkertstraat in Valkenburg zijn grote brokken mergel naar beneden gevallen, waarschijnlijk veroorzaakt door de wortels van planten en bomen. Er is 50.000 Euro vrijgemaakt om de begroeiing weg te halen en de loszittende stenen af te voeren. Volgens een woordvoerder is de veiligheid van de groeve zelf niet in het geding.

“Vier studenten gestikt in grot” (Het Belang van Limburg van 30 april 2007): vier studenten van de Universiteit van Belgrado zijn bij het verkennen van de **RAVANICKA-grot** in Midden - Servië door verstikking om het leven gekomen. Ze waren kennelijk verdwaald in een dieper deel van de grot, dat nog niet in kaart is gebracht en dat gevuld was met methaangas.

“Drie exposities van werken van Herman van den Bosch” (Heuvelland Aktueel van 2 mei 2007): van de 100 jaar geleden in Amsterdam geboren kunstenaar worden 3 exposities ingericht. **Van den BOSCH** heeft, om zijn brood beter te kunnen verdienen, nog als hulplandmeter in de grotten van **Valkenburg** en **Sibbe** gewerkt aan het opmeten en in kaart brengen van de ondergrond. In de gangen zijn sporen van zijn aanwezigheid nog terug te vinden.

“Krijttalud” (HBvL van 3 mei 2007): de zwakke zone in het krijttalud van de door de verbreding van het Albertkanaal aangesneden gangen van de **MUISENBERG** is met draadnetten gestabiliseerd. Over een 150- tal meter brokkelde het steile mergeltalud af, met alle gevolgen van dien voor de gebruikers van de trekweg en zelfs voor de scheepvaart.

“Nieuwe wagons voor treintje Gemeentegrot” (DdL Heuvelland van 3 mei 2007); het treintje dat toeristen door de **GEMEENTEGROT** rijdt, krijgt binnenkort twee nieuwe wagons. De bestaande zijn verouderd en aan vervanging toe.

“ASP moet parkeerterrein zelf beheren” (DdL Heuvelland van 8 mei 2007): ASP Adventure, exploitant in de **SIBBERGROEVE** van squads en mountainbikes, moet het onderhoud van het parkeerterrein zelf bekostigen. Destijds is dat terrein zonder vergunning

aangelegd, maar is later na bemiddeling van de gemeente Valkenburg door de Provincie toch gelegaliseerd. Maar de gemeente voelt niets ervoor om vervolgens ook mee te betalen aan het onderhoud, zoals ASP gevraagd heeft.

“Schuilkelders in Eys en Overeys in WO II” (*Heuvelland Aktueel van 9 mei 2007*): in 1944 zijn er uit angst voor het naderend oorlogsgeweld in de **BOEREBERG** in Eys en de **KAMPSBERG** in Overeys door mijnwerkers schuilkelders uitgehakt in de mergelwanden. Vanwege de grote cultuurhistorische belangen is de **Van Schaik Stichting** met behulp van de **SOK** onder leiding van **Ger WISHAUPT** een onderzoek begonnen. Het verhaal in de krant is een oproep aan getuigen uit die tijd om een weergave van hun belevenissen te vertellen om dit later te verwerken in een artikel.

“Middeleeuwse tekeningen in Sint Pietersberg” (*DdL van 12 mei 2007*), **“Zothed in de duisternis”** (*DdL van 26 mei 2007*), **“Narrentekeningen”** (*NRC Handelsblad van 27 mei 2007*, **“Volkse Jeroen Bosch is blokbreker in mergel”** (*Trouw van 2 juni 2007*) en de diverse regionale weekbladen: in het RHCL in Maastricht is vanaf 2 juni een tentoonstelling te zien over de middeleeuwse tekeningen in de onderaardse groeven van de **Sint Pietersberg (CAESTERT)**. Een van de doelen van deze tentoonstelling is een verdere aanzet tot bescherming van deze groeve(n) en haar tekeningen. Bij de diverse artikelen zijn fraaie (kleuren)foto's geplaatst.

“Schadevergoeding” (*DdL van 16 mei 2007*): de 31-jarige aspirant- gids, die tijdens haar opleiding in de grotten van de **Sint PIETERSBERG** op 6 december 2006 bij een val haar schaambeek brak, krijgt vermoedelijk alle schade vergoed. Ze legde op die dag met zeven collega- gidsen in het donker een parcours af en viel in een meters lager gelegen gang.

“LGOG naar Jezuïetenberg” (*Zondagsnieuws van 20 mei 2007*): de historische kring Het Land van Valkenburg en Heuvelland organiseert voor haar leden in augustus een bezoek aan de **JEZUÏETENBERG**.

“Herdenking ramp Roosburg” (*HBvL en HLN van 22, 23 en 24 mei 2007*): op Pinkstermaandag wordt naar jaarlijkse gewoonte de ramp van 1958 in de **ROOSBURG** herdacht met een mis in de open lucht bij het monument. Daarna volgt de traditionele bloemenhulde. Volgend jaar is het vijftig jaar geleden, dat de ramp plaatsvond.

“‘Hersenen van een Maastrichtse blokbreker’ smaken naar meer” (*DdL van 29 mei 2007*): er bestaat “heel misschien” een verlichte animositeit tussen de berglopers van Maastricht (*de Sjengen*), Valkenburg (*de Bök*), België (*de Belsjen*) en de rest. De *Sjengen* zullen nu in ieder geval wel bijzonder trots zijn op het feit dat de hersens van de Maastrichtse blokbrekers beter zouden smaken. Natuurlijk, alles wat vers is (en dus vooral **niet veel gebruikt**) smaakt het beste.....

Maar het ging gewoon om een soort gastronomisch treffen in het Natuurhistorisch Museum in Maastricht, waarbij originele hapjes met nog origineler namen werden bereid.

“Wielrennen in centrum Valkenburg vrijwel onmogelijk” (*DdL van 30 mei*

2007): ondernemers hebben geklaagd dat al die wielerevenementen in het centrum toeristen van hun terrasjes zullen verdrijven. De organisatie heeft daarom met tegenzin besloten onder andere het **Grottencriterium** in de **GEMEENTEGROT** definitief te schrappen.

“Een Graet onder de Draad” (HBvL van 2 juni 2006): in het boekje **“De Graet”** van **Hubert PEUSSENS** wordt een vluchtroute beschreven in WO I van België naar Nederland, die door een groeve in Vroenhoven (**de KEEL?**) ondergronds naar de Sint Pietersberg voerde. Daarbij moest ondergronds ook nog een riviertje overgestoken worden. **Ton BREULS** nuanceert dit “iets vertekend” historisch beeld.

“Plannen” (DdL Heuvelland van 28 juni 2007): wat moet er gebeuren om Valkenburg aantrekkelijk voor toeristen te houden? Voorzitter **Bertholet** van de cultuurraad vindt dat de gemeente meer met zijn “*ondergrondse stad*” moet doen. Op de **EMMABERG** is volgens hem plaats voor een “*futuristisch pretpark*” en daar kan ook een nieuwe doorgang naar de **grotten** gemaakt worden. Even geduld alstublieft, dan wordt het nog écht gezellig in het geliefde mergelstadje.....

“Valkenburg haalt kunst uit grotten” (DdL van 3 juli 2007): de afgelopen eeuwen zijn de toeristische grotten in Valkenburg stelselmatig versierd met schilderijen. “*De grotten zijn vaak beschreven, maar aan die verborgen kunst is nooit aandacht besteed*”, aldus **Jo van AKEN** en (SOK-lid) **Roland BOUWENS**, die met engelengeduld de kunstwerken hebben gefotografeerd in de **Gemeentegrot, Fluweelengrot, Steenkolenmijn, Catacomben** en de **Geulhemergroeve**. Dit alle fraais wordt gepubliceerd in een nieuw boek over de “ondergrondse kunst”. De kunst- en cultuurraad van de gemeente Valkenburg begeleidt het project. Eind dit jaar zal het boek van de pers rollen.

“Oorlog is ook van de kinderen” (DdL van 19 juli 2007): een artikel over kinderboekenschrijver **Jacques Vriens** en zijn nieuw boek. Dit alles heeft echter niets met mergel of groeven te maken, ware het niet dat er een mooie kleurenfoto is afgedrukt van de schrijver bij de ingang van de **DOLEKAMERS** in Gronsveld.

“ENCI komt beloften niet na” (DdL van 28 juli 2007): oud- grottengids in de **Sint PIETERSBERG** (van 1982 t/m 1985) en eindredacteur van DdL **Frans STOKS** stelt zich in een opinieartikel de vraag of hij als gids de tienduizenden toeristen niet voorgelogen heeft toen hij hun vertelde dat de ontginning van de ENCI bijna ten einde was en “*op z’n laatst in het jaar 2000 de groeve op basis van een prachtig natuurontwikkelingsplan opnieuw zou zijn ingericht*”.

“Verhalen en legendes van mergel blokbrekers” (De Maaspost van 1 augustus 2007): in het **NOORDELIJK** en de **ZONNEBERG** zijn in augustus speciale rondleidingen, specifiek langs de diverse werkfronten en opschriften van de blokbrekers. De gids zal als verlichting slechts een carbidlamp gebruiken.

Met dank aan de trouwe correspondenten Nini van Bergen, Philippe Duchateau, Rob Heckers, Johan Janssen, Jacques Maes en Herman de Swart

Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@skynet.be.

Schenkeningen aan het SOK-documentatiecentrum

Gekregen en samengesteld door Jaap Brandsma, een DVD met als item een radio -interview met H. Blaauw na aanleiding van de tentoonstelling "Zothed in de duisternis", tevens een tv-uitzending met hetzelfde onderwerp.

Bert Janssen schonk twee boeken: 'de kleine' Van Schaik en de Nota over het Zonneberggangenstelsel.

Van Wim van Schaik heeft het archief diverse zaken gekregen o.a. foto's, boeken, aantekeningen, proefstukken enzovoort, dit van hemzelf en zijn vader D.C. van Schaik.

Peter Jennekens

Schenkeningen

Behalve het SOK- documentatiecentrum dat door de schenkingen van leden gestaag groeit is een werkgroep ook bezig met een SOK- stand waarmee we deel kunnen nemen aan allerlei activiteiten die raakvlakken hebben met onze hobby. Hierdoor krijgt onze studiegroep een grotere naamsbekendheid.

Deze SOK- stand heeft twee belangrijke schenkingen mogen ontvangen;

- Kees van Hooijdonk doneerde een grote doos met fossielen. Kees is al sinds jaar en dag lid van onze studiegroep en mag als een autoriteit in de fossielwereld gezien worden. Deze schenking vormt een welkome aanvulling van de SOK- stand. Vooral kinderen kijken graag met een vergrootglas naar fossielen in brokken mergel en raken ze graag aan. Nu hebben we enkele stukken waarmee we kunnen werken. Deze stukken zijn inmiddels al gebruikt en waren een groot succes.
- Bert Janssen doneerde onderandere enkele mergelzagen, plattegronden en zee-egels. De heer Janssen is geen SOK- lid maar is bij de oudere berglopers een bekende naam. Ik heb hem leren kennen tijdens de expositie "zothed in de duisternis" en na een kort gesprek heb ik een afspraak met hem gemaakt om de spullen te bekijken waar hij niets meer mee deed.

Met dit prachtige materiaal kunnen we de SOK- stand mooi aankleden en is het voor onze vrijwilligers aan de hand van het nu aanwezige materiaal makkelijk uit te leggen hoe het een en ander in zijn werk ging.

Het SOK- bestuur wil Kees van Hooijdonk en Bert Janssen dan ook hartelijk danken voor hun bijdrage.

De Knabbehoup

De kweek van champignons is met afstand het bekendste voorbeeld van ondergrondse tuinbouw. De kardoenteelt in de Zonneberg te Maastricht is minder algemeen bekend. De

kennis over de (kortstondige) teelt van rabarber in het Avergat te Kanne in de jaren tachtig van de vorige eeuw staat helemaal achteraan in het rijtje. Een enkeling zal ook nog wijzen op kleinschalige witlofteelt, maar dan hebben we het ook zo'n beetje gehad.

Een welhaast vergeten tuinbouwproduct is de cichorei, die vooral in de 19e eeuw op grote schaal werd verbouwd in Zuid- Limburg. Van de wortels van de plant werd cichoreikoffie gemaakt. Een bericht in de Limburger Koerier van 1 februari 1904 toont aan dat de teelt van de cichorei ook (voor een deel) ondergronds plaats vond.

Verschillende dieverijen hebben dezer dagen plaats gehad in de Sint Pietersberg. Zooals bekend is de cichorei-cultuur voor vele landbouwers eene belangrijke bron van inkomsten. Op groote schaal heeft de teelt van dit gewas in de onderaardsche gangen in gespreide lagen zand plaats. Voor velen is nu de oogst grootendeels vernield geworden, daar brutale dieven zich niet alleen er van hebben meester gemaakt, maar meer nog vernield. Bijna alle cichorei-aanplantingen zijn vernield geworden, uitgezonderd van twee families die toevallig aan elkaar vermaagschap zijn. 't Is moeilijk uit te maken of hier aan botte vernielzucht, afgunst of wel aan diefstal moet worden gedacht, of wel aan alle drie tegelijk. De nijvere bevolking van Sint Pieter, die in de toch al schrale wintermaanden in de cichoreiteelt een niet te versmaden verdienste vindt, is de dupe.

Ton Breuls, Jacques Maes

Bron: De Trompetter van 27 juni 2007.

In memoriam

Op zes juni 2007 overleed Dr. Willem Bakker te Berg en Terblijt. In de jaren veertig van de vorige eeuw was hij geen onbekende in de bergloperswereld. Hij was toen vooral bekend met de grotten van de Sint Pietersberg.

Dat hij in vrede mogen rusten.

Namens GRONOMA

J.M.G. Maes

Niet vergeten!
Vrijdag 14 september 2007
Iedenavond in het
Natuurhistorisch Museum Maastricht
Aanvang 19.30 uur!

Groeven in beheer bij de SOK danwel de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisaties hebben een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.

Voor het bezoeken van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2^e Olav Hensing, Technische Commissie: 06 - 557 78 846.

3^e Leder bestuurslid van de Van Schaikstichting of de SOK. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De SOK en de Van Schaikstichting stellen zich ten doel dat de afsluiting van de groeve binnen 24 uur hersteld is.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

De Sint-Pietersberg:

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Pim Houben	043-343 75 36
Flesschenberg	Jan Laumen	043-364 18 03
Gewandgroeven	Hub Geurts	043-601 24 16
Heerderberg (niet toegankelijk)	Henk Ramakers	043-407 19 64
Heideberggroeve	Hub Geurts	043-601 24 16
Houbenbergske	Marc Koch	046-486 22 01
Groeve de Keel	Luc Walschot	00-3212 44 13 50
Groeve Eys	Ger Wishaupt	046-475 13 99
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers	043-364 52 39
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	00-3243 81 13 73
Nieuwe groeve	Han Bochman	043-601 01 58
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg	John Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve	Peter Jennekens	043-364 84 89
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-347 25 60

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg en het Noordelijk Gangenstelsel. Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK. Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon: 06-558 25 192.

De SOK-Info

is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.